Anul LXXXIII | Sibiu, 17 Februar 1935 | Nr. 8

BIBL. „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Soluții simpliste

In sfârșit proectul de unificare a codului penal a venit în discuția Senatului. Prin el se legalisează și permisiunea avortului pentru anumite cazuri. Legiuitorii recomandă, între altele, avortul social, în cazul când într'o familie sunt prea mulți copii, ear mijloacele de subzistență puține.

Iată o soluție extrem de simplistă a unei probleme atât de importante. In fața greutăților economice ale vieții, legiuitorii noștri nu găsesc altă soluție decât aceea a uciderii permanente a unui mare procent de prunci. Numai atâta poate lăudata știință și înțelepciune a conducătorilor de azi? Iar conștiința morală a omului modern s'a tocit într'atâta că recomandă fără nici o ezitare omorârea atâtor prunci nevinovați numai ca să poată trăi mai ușor altă parte de oameni?

Cât mai e până la aplicarea acestei soluții și la ființele omenești trecute peste cele nouă luni de petrecere în sânul maicii lor? Nu mai e decât distanța unei concluzii logice până la legiferarea uciderii unui număr anumit de oameni pentru ca să trăiască mai ușor restul.

Mai este acesta suiș omenesc? Nu e un trist coborâș până la întunecatul nivel al celei mai crunte barbarizări morale?

Conducătorul de azi nu găsește altceva nimic pentru ușurarea condițiilor de viață ale membrilor unui popor?

La atâta se reduc puterile slăvitei rațiuni a omului modern? Auzi pe toate cărările printre medici și printre „femeniste" că e necesară „raționalizarea" anarhiei nașterilor. «Raționalizarea» aceasta cu care atâta se mândrește omul de azi, pe care o consideră ca cea mai progresată funcțiune omenească, a ajuns să însemne pustiire a vieții. Dar ce rațiune și „raționalizare" îți mai trebue pentru un lucru atât de simplist și de barbar? Dacă numai atâta poate rațiunea și „raționalizarea" omenească, ea își dă cel mai radical certificat de paupertate și nu mai poate avea nici o pretențiune de-a prezida destinele vieții.

Crizele economice vin pe capul oamenilor ca să le prilejuească o încordare a puterilor spirituale în găsirea soluțiilor și modificarea organizației sociale. Și nu credem că dificultățile timpurilor noastre sunt absolut insolubile, așa încât singura ușurare să stea în uciderea unei părți de prunci. Conducătorii statului să-și încordeze puterile mintale, în acord cu conștiința morală, și să găsească alte soluții pentru greutățile sociale, nu una ca aceea care face rușine unei minți omenești cât de modeste. Să vadă că poate e ceva greșit în mecanismul actual al distribuției bunurilor, să purceadă la organizarea unor instituții serioase de ajutorare a familiilor numeroase, de creștere a copiilor fără părinți și să ia măsuri educative și polițienești pentru îndreptarea moravurilor, cari sunt cauza conceperii nelegale de prunci, nu să distrugă pruncii cari n'au nici o vină pentru imoralitatea celor ce i-au născut. Calea cea sănătoasă este nu permisiunea avortului pe seama fetei siluite, ci căutarea paternității și silirea autorilor să-și ia răspunderea faptei. Altfel vom asista la deslănțuirea unui desfrâu ca în vremurile celei mai triste decadențe și disoluții sociale.

In alte țări, cum e Italia și Germania, s'au creat instituții puternice pentru ocrotirea și ajutorarea familiilor numeroase, pentru încurajarea căsătoriilor și a nașterilor. Acestea sunt soluții.

Să găsim posibilitatea de viețuire pe seama oamenilor chiar când împrejurările sunt mai grele, să adaptăm, să modificăm, să refacem condițiile externe, dar nu să ucidem pe om. Omul e valoarea supremă dintre făpturi, toate sunt pentru el. Toate silințele conducătorilor de state trebue să socotească omul un factor dat, un suveran al creațiunii, pe seama căruia trebue create și întocmite posibilitățile de viață. Lucrurile sunt pentru om, nu omul pentru lucruri.

Statul nostru nu admite pedeapsa cu moarte pentru criminali și bine face. Ca creștini înțelegem că sfârșitul vieții unui om nu poate fi determinat decât de Dumnezeu. «Statului nu-i aparține cuvântul ultim în soartea unui om, hotărârea ultimă asupra personalității. Statul nu trebue și nu poate să știe ceasul morții omului, pentrucă aceasta este cea mai mare taină, față de care trebue să ne raportăm în modul cel mai cucernic. Pedeapsa cu moarte este o violare săvârșită de stat, asupra lui Dumnezeu, asupra providenței dumnezeești» (Berdiaev, Destinul omului, ed. rusă. Paris, 1931, pg. 222).

Dar dacă statul nostru nu admite uciderea răufăcătorilor și crede încă, ceea ce-i foarte creștinește, în putința îndreptării lor, cu atât mai mult trebue să respingă ideea uciderii pruncilor, dacă vrea să fie consecvent cu sine însuși. Criminalii au totuși vini grave și îndreptarea lor e foarte problematică, pe când pruncii din sânul maicii lor n'au nici o vină și vor fi, în majoritatea cazurilor, factori pozitivi, creatori pentru societate, în unele cazuri chiar bărbați providențiali.

Dacă conducătorii statului nu vreau să țină seamă de atâtea considerente importante, e momentul Bisericii să protesteze energic și să se opună cu ultima energie acestei legiferări a crimei. Dacă Irod a rămas în conștiința Bisericii personajul cel mai desfigurat din punct de vedere al sentimentelor morale, ea nu poate tolera să se legifereze permanentizarea faptei irodiane. Cerem autorităților ierarhice ale Bisericii să ia toate măsurile pentru a se renunța la legiferarea avortului. In ultima instanță să îndemne preoțimea a expune credincioșilor pericolul și a organiza un protest general al întregei Biserici. **D. S.**

Pomenind pe sfinții Trei ierarhi

Predica chrisostomică

Popasurile de sfântă pomenire, ale celor ce se preamăresc cu îngerii din Ceruri, au desigur o semnificație, un rost, în opera de perfecțiune creștină și de restaurare a sufletului la locul de onoare ce i se cuvine. Pe care-l definește cuvântul Scripturii când zice: Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cum și-au încheiat viața și le urmați credința (Evrei 13, 7). Dacă acum, am luat aici subiectul enunțat, mărturisesc că n'am făcut-o cuprins de gându-l vreunei imaginare crize de predică, la noi acasă, ci tocmai dimpotrivă: am convingerea că în vremea de față, predica, dupăce e cerută insistent, e și servită generos. Și mai cred că posibilitățile ei de înrâurire asupra celor dornici de mană cerească, trebue — și pot fi! — studiate și multiplicate. Și astfel, ce altă trăsătură de căpetenie ale devotatelor Lor frământări pentru Hristos am fi putut evoca mai cu folos, atunci când, «ne aducem aminte» de trei din «mai marii noștri ce ni-au grăit cuvântul», decât tocmai maniera de a împărți oral pe Domnul, noroadelor, dusă la cele mai impunătoare culmi de perfecțiune de reprezentantul eminent al verbului predicatorial, Sfântul poreclit pe drept de admirația veacurilor anonime «Gură de aur»? Nu după sinaxare — roade ale pietății care nu caută atâta, cât crede — ci din migăloasele osteneli ale științei care caută și care, mărturisesc cu deplină sinceritate, covârșită de admirație, se ia la întrecere cu evlavioasele istorioare din minee în a lăuda personalitățile lor excepționale — culeg cele ce scriu aici. Un G. Bardy, O. Bardenhewer, A. Puech, Rauschen și alții, toți patrologi unși cu nimbul autorității științifice, sânt unanim de acord asupra judecății amintite.

Preliminarii

Opera Sf. Ioan Chrisostom e atât de impunătoare încât, fără să vrei, dupăce ai ostenit citind abia titlurile, te întrebi cum a putut încăpea atâta muncă într'o viață de om, normală ca durată de timp (344—407) și cum un trup uscat de asceză și o sănătate ce n'avea nimic din rumeneala și bunadispoziția animală a atâtor cuvântători de meserie, — foarte frecvenți în toate epocile — a putut suporta acea uriașă descărcare de energie pe care o presupune moștenirea lăsată veacurilor de Sfântul ce-l pomenim. Ești constrâns odată mai mult să cugeți în goala ta puținătate de om la puterea lui Dumnezeu care nu se refuză nimănuia din cei ce-o solicită cu devotament, la acțiunea și iconomia ei. Angajat complectamente în ministeriul pastoral menit să stoarcă clipei care fuge maximul de câștig pentru Hristos și sufletul omenesc, Sf. Ioan spovedește prin însăși configurația operei Sale cât de puternic și cât de real a trăit El multiplele nevoi duhovnicești ale vremii Sale. Tratatele de teologie ce ne-a lăsat, cele mai multe datează dinainte de a-și începe apostolatul. Epistolele ce ni s'au păstrat, aparțin perioadei de exil. Intre timp, se mulțumește *să predice*, la Antiohia, la Constantinopol, în Biserică, în stradă, pretutindeni mesajul Crucii răsună pasionat, convingător și limpede de pe blagoslovitele-i buze. E de altfel aceasta, nota de căpetenie a activității Sale; predica îi e dogma, îi e pânea de toate zilele. Un savant, din cei pomeniți, subliniază și justifică această predilecție chrisostomică pentru amvon, în termini ca aceștia: «Temperamentul Său ajunge ca să ne explicăm indiferența ce-o manifesta față de speculație. El este înainte de toate om de acțiune, predicator și moralist. El învață cum se trăiește corect mai mult decât cum se cugetă corect, convins că ceice vor viețui corect, în mod firesc au să cugete corect. Apoi Sf. Ioan nu este din aceia cari au făcut să progreseze teologia și e departe de a avea în istoria dogmelor importanța Sf. Vasile cel Mare sau a Sf. Grigorie de Nissa. S'ar putea scrie această istorie fără a cita aproape deloc numele Său, nimic nu va lipsi pentru înțelegerea desvoltării doctrinei creștine (G. Bardy). Era născut orator și, din primele sale începuturi, El cucerì și fermecă pe credincioșii din Antiohia și apoi, când faima Lui s'a răspândit în toate laturile Orientului, a venit rândul acelei capricioase și nesigure populații a Constantinopolului să-i aplaude elocvența. Deastădată, ea pornea din primul scaun patriarhal al imperiului.

Obiectul predicii chrisostomice

Era Scriptura şi strada. Una cu eternele ei lumini, cealaltă, cu frecventele ei umbre. Obişnuit, lua ca punct de plecare un text din Sf. Scriptură, a cărui tălmăcire literală, după metoda ermineutică a şcoalei din Antiohia, formă prima parte a predicii, partea doctrinală, menită să reîmprospăteze norodului elementele de credinţă creştină. După aceasta, aborda problemele morale preferite. Şi aceasta era partea în care se manifesta «suveranul său ascendent asupra sufletelor care-L cunoşteau atât de bine». Dacă n'a compus comentare pentru cărţile Sf. Scripturi, El a făcut pentru cele mai multe din ele, aceste comentare, predicându-le. Şi de aşa manieră încât astăzi, un teolog romano-catolic de talia lui F. Prat, mărturiseşte pe fiecare pagină a monumentalei sale lucrări, La Théologie de Saint Paul (Paris, Beauchesne, 1913; ed. VI în 1923) că vede în Sf. Ioan Chrisostom pe cel mai limpede şi cel mai autorizat comentator al slăvitului Apostol Pavel. Partea morală a predicii chrisostomice — adevăratul asalt al vieţii bolnave: publice şi private — încape mai bine în diviziunea ce urmează.

Caracterul predicii chrisostomice

E desigur o neobişnuită râvnă de infuzare a cuvântului dumnezeesc în massele flotante între eroare şi adevăr şi pregătirea de teren favorabil pentru binecuvântata «însămânţare». Cum? După o manieră pe care Sf. Ioan a ilustrat-o mai deplin, mai constant, mai perseverent ca nimeni altul. Avea întâi de toate posibilităţile necesare unei asemenea acţiuni de propovăduire. Şcoalei retorului Libaniu îi datoreşte desigur puritatea atât de insistent subliniată a graiului său. Poate nici un alt părinte bisericesc n'a scris sau n'a vorbit aşa frumos ca Sf. Ioan Chrisostom. Isidor de Peluziu îi sărbătoreşte stilul. Iar o competenţă ca Willamowitz-Möllendorf a putut scrie că toţi Elenii veacului Său nu sânt decât nişte barbari pe lângă acest creştin din Siria, al cărui stil merită să fie comparat cu cel al lui Demostene (In: Hinneberg-Die Kultur der Gegenvart, Berlin, 1905, p. 212). Esenţialul însă, nu stă aici. De tirania tropilor şi figurilor picurate 'n graiul Lui de retorica păgână, se scapă curând, pentru a lăsa să vorbească sufletul său, fără ale cărui văpăi, tot meşteşugul oratoricesc ar fi rămas o biată «aramă sunătoare». Şi acest suflet grăieşte aşa cum simte, aşa cum se impresionează de cele ce se petreceau în jurul Său. Omiliile sale prezintă un tablou fidel al societăţii din amurgul veacului al patrulea. «Moravurile timpului nu sânt deloc cruţate de acest predicator auster care voia să corijeze toate abuzurile şi să realizeze idealul unei societăţi perfect creştine». N'are pereche în vigoarea cu care denunţa şi biciuia viciul, chemând la datorie pe indiferenţi şi pe păcătoşi. Celor bogaţi le predica energic marea datorie a iubirii şi ajutorării deaproapelui. «Mulţi îmi fac acest reproş: tu ataci fără încetare pe cei bogaţi! — spunea într'una din omiliile Sale. Da, desigur! Căci fără încetare ei atacă pe cei săraci; dealtfel, eu nu mă învierşunez împotriva celor bogaţi, ci împotriva acelora cari uzează necreştineşte de avuţiile lor. Eu o spun mereu: nu bogaţii sânt acei pe care-i acuz, ci avarii. Un lucru e bogăţia şi altul avariţia». Cele mai diverse probleme se 'ntâlnesc şi sânt desbătute în predicile Sale. Aşa bunăoară, primele Sale campanii le îndreptă contra iudeilor, cari se agitau pe chestiunea sărbătorii Paştilor producând nelinişte şi sminteală şi 'ntre creştini. G. Bardy se exprimă astfel despre răsunetul acestei lupte: «putem să credem că populaţia Antiohiei, atât de avidă după dispute teologice, nu-i menajă deloc aplauzele ei». Nu avem însă deloc dreptul să credem că Sf. Ioan ar fi fost exagerat sau n'ar fi posedat măsura echitabilă în presantele Sale predici. Rigorist era mai ales cu sine însuşi. Morala predicată de El, e morala Evangheliei. «El ştie că înfrânarea este rezervată călugărilor şi asceţilor şi admite căsătoria pe seama celorce trăiesc în lume. Totdeauna a vorbit cu respect despre viaţa familiară, despre datoriile stăpânei casei, despre educaţia copiilor. Nimănui nu-i predica altceva decât datoria».

Roadele

Supraomenească sa râvnă de a realiza idealul predicat de Isus, a fost răsplătită aici pe pământ, de oameni, cu omenească monetă. Pentru ajungerea acelui ideal, trebuia să schimbe oamenii. Infocatul Său zel n'a întârziat să grupeze în juru-i admiratori entuziaşti. «Se simţea stăpânul poporului Său, căruia îi cunoştea laturile cele bune şi cele cari trebuiau direse şi o făcea cu o familiaritate sigură de sine». «Dacă tratez despre tot felul de lucruri în discursurile mele — spunea odată — aceasta o fac pentruca toţi să se regăsească în ele şi nimeni să nu se întoarcă acasă cu mânile goale». Acelaş neostoit zel, tunetul predicilor Sale, i-a creiat însă şi numeroşi duşmani. Călugării vagabonzi pe cari i-a întors la mănăstire, curtezanele cochete, populaţia aceea imundă dela curte, împărăteasa chiar, şi în genere, toată acea pletoră de oameni certaţi cu morala, pe cari biciuelile neodihnitului ascet îi neliniştea serios, i-au jurat pieirea. Dacă din primul exil s'a întors în triumf la poporul Său iubit, apoi, a doua oară coteriile posedate de duhul satanic al veacului au triumfat, trecător, isbutind să-L răpună. Nu aparţine articolului nostru povestirea evenimentelor.

Incheere

«In omiliile Sale, spune unul din patrologii amintiţi, găsim mereu, cu toate că s'au scurs atâtea veacuri, cele mai pure lecţii de morală evanghelică. Ar trebui recitite aceste omilii, dacă vrem să avem o idee justă de ceeace trebue să fie un autentic propovăduitor al vieţii predicate de Mântuitorul». —

Fie ca aceste rânduri, adunate laolaltă din multe părţi, cu multă dorinţă de a putea fi de folos tuturor, să trezească în preoţimea noastră gustul neodihnei sfântului pomenit, iar în propovăduirea vieţii celei noui şi adevărate ai cărei crainici sânt, să picure câtuşi de puţin din sublima otravă căreia, într'o răpire de gând, i-am spus: *tunetul predicii chrisostomice.*

Breslau, Ianuar 1935.

GRIGORIE T. MARCU

Probleme, fapte, comentarii

„Gândirea“, valoroasa revistă de literatură şi artă naţională, a închinat numărul său de pe Februar studiilor asupra: *rasei şi religiunii, ortodoxiei şi naţiunei.* Problemele acestea la noi sânt cercetate foarte puţin, şi este necesar să se spargă coaja indiferentismului cu care sunt îmbrăţişate. O anumită publicistică dela noi, în mod sistematic a reuşit să strecoare în sufletul multora ideile cosmopolite. Aceasta este literatura evreească în care citeşti atât de des: „fără deosebire de rasă, fără deosebire de naţionalitate, fără deosebire de religiune“ (chiar şi în regulamentul „Cercetăşiei“ există un anume punct în sensul acesta).

Conştiinţa cosmopolită, incoloră, hrănită din iluzii dintr'o stratosferă internaţională de artificialităţi umanitariste, nu poate fi luată ca începutul regenerării nici unui neam, ci este semnul decadenţei lui.

Dl prof. *Nichifor Crainic* directorul revistei în studiul «*Rasă şi religiune*», analizează una dintre cele mai actuale şi importante probleme, aşa cum se pune azi în Germania — *rasismul* — care este o exagerare teoretică a naţionalismului. In măreţul fenomen al regenerării germane, rasismul este o idee greşită.

Este foarte adevărat că rasele sunt realităţi inegale pe plan natural, consacrate de Sf. Scriptură, dar această inegalitate se desăvârşeşte prin egalitatea în faţa lui Dumnezeu.

Afirmaţiunea că rasa germană este rasa *regală*, aleasă să domine lumea, cum susţine teoria contelui de Gobineau, este fundamental greşită şi aduce la concluziile neplăcute ale anticreştinismului rasist. Pentru rasişti creştinismul este un produs al rasei iudaice şi romanice, care se opune direct celor două virtuţi specifice germanismului: cultul onoarei şi-al eroismului. Ideia de umilinţă şi ideia de păcat proprii creştinismului, sânt contrare celor două virtuţi — spun rasiştii — şi prin urmare germanii trebue să-şi făurească o religie proprie genialităţii lor, — *Deutschreligion*, care deocamdată este numai un cuvânt al lui A. Rosenberg, însărcinatul oficial cu construirea acestei religii.

Concepţia naturalistă despre geneza creştinismului, ca un produs natural al rasei iudaice-romanice, duce la absurditatea de mai sus.

Rasiştii uită că creştinismul nu este produsul natural al nici unei rase de pe pământ, ci este singura *religiune revelată* de Dumnezeu, şi stă mai presus de legile genetice ale religiunii naturale, care propriu zis nu este religiunea, raportul precis dintre Dumnezeul adevărat şi om, ci religiozitatea în căutarea lui Dumnezeu.

Dl profesor *Dr. D. Stăniloae* în studiul: «*Ortodoxie şi naţiune*» documentează, prin doctrina antropologică ortodoxă, desăvârşita armonie dintre creştinism şi naţiune, care în catolicism nu poate exista.

Studiile următoare sânt semnate de dl L. Bologa: „Despre rasă ca stil“; dl V. Băncilă; „Etnicul şi logica modernă“; iar dl Dr. D. Grigorescu: „Fundamentul biologic al rasei“.

In restul numărului sânt frumoase poezii de V. Voiculescu şi Radu Gyr, o puternică nuvelă de dl V. Papilian, şi cronica literară. *I. Faur*

*

Un an dela moartea lui V. Goldiş *s'a împlinit în 10 Februar 1935.*

Cu acest prilej s'a slujit un parastas de către P. S. Episcop **Grigorie** *al Aradului, înconjurat de un sobor de preoţi, în catedrala din Arad; ear la palatul cultural s'a inaugurat, după parastas, un mic muzeu închinat lui Vasile Goldiş şi alcătuit dintr'o cameră care evoacă biroul de lucru al dispărutului cărturar, luptător naţional, şi* **„mucenic al credinţei“**, *cum l-a numit, în cuvântarea ţinută la inaugurare, P. S. Episcop Grigorie al Aradului. Au mai vorbit: dl* A. Crişan *în numele societăţii culturale «Astra», dl* Dr. N. Popovici, *profesor la Academia teologică ş. a.*

Terminându-se solemnitatea la palatul cultural, asistenţa s'a dus în pelerinaj la mormântul neuitatului defunct; ear la ora 5 d. a., în acelaş palat, s'a făcut o nouă comemorare prin o bine apreciată conferinţă, spusă de dl Silviu Dragomir, *profesor universitar.*

*

Astfel amintirea lui Vasile Goldiş trăeşte viu în sufletele tuturora celor ce i-au fost soţi de muncă şi de idei, ca şi în inimile tuturor celor ce au auzit de faima numelui său, dobândită ca luptător pentru drepturile unui popor asuprit de veacuri. Cinstind memoria lui, făgăduim în acelaş timp să năzuim a trăi şi a lucra în duhul inspirat de neînfricatul propovăduitor al unităţii noastre naţionale.

*

Omilia şi Predica, studiu istoric-omiletic, de Preot Dr. *Petre Procopovici,* profesor de teologie, Tip. Diecezană. Oradea, (1934). Preţul? — Un volum de 86 p.

Cuvântarea bisericească, în structura ei, este subiectul studiului părintelui profesor Dr. P. Procopovici dela Oradea. După un scurt istoric al desvoltării predicii, unde se arată ce puternică înrăurire a exercitat predica în anticitatea creştină, autorul caracterisează cele două forme fundamentale de predică: *omilia* şi *predica*, „unitare în fond, şi diferite în forma lor constructivă“. In concluziune, se răspunde la întrebarea: *Ce* şi *cum* să predicăm în vremea de astăzi? Autorul expune, în scurte lămuriri, întâi cerinţele predicei de pe amvon, sau ale predicilor în legătură cu o slujbă cultuală; după aceasta se ocupă de forma predicii de azi. La pregătirea ei fiecare predicator să aibe şi să citească atent în special cărţile sf. Ioan Hrisostom, — este o recomandare făcută de scriitori bisericeşti recunoscuţi.

In vremile tulburi şi cu marea furioasă, — sfârşeşte lucrarea bine întemeiată dela Oradea, — să nu uităm mai ales, că numai cuvântul lui Dumnezeu va linişti valurile mării, singur cuvântul evangheliei conduce sufletele neliniştite şi îndurerate spre ţărmul veşnicului adevăr şi a contopirii noastre în eterna dragoste a lui Dumnezeu.

*

Ştiri din Zarand. — Inainte cu un an şi jumătate se constituise la Brad un comitet, în frunte cu fostul director de liceu, Dr. Ioan Radu, pentru comemorarea revoluţiei lui Horia în ţinutul Zarandului. Comitetul a realizat, în acest ţinut, opere demne de toată lauda. In Duminecile din earnă s'au inaugurat, rând pe rând, în cadrul unor însufleţite sărbătoriri, troiţe-monumente în comunele Buceş, Mihăleni, Curechi, Crişcior, Mesteacăn, Ribiţa, Vălişoara, Hălmaj, şi Iosaş. Pe soclul fiecărei troiţe se descrie pe scurt evenimentul istoric din revoluţia lui Horea din comuna respectivă, iar alături este fixată câte o placă de bronz în basso-relief cu scena din acea descriere. Toate aceste scene sânt lucrate cu deosebit talent de cunoscutul nostru sculptor-statuar, Radu Moga, profesor la liceul nostru.

Pentru Brad, ca centru al Zarandului, s'au rezervat alte monumente şi mai măreţe.

Deocamdată s'a terminat în faţa liceului ortodox monumentul eroului martir Crişan, născut în Zarand. Lucrarea este tot opera profesorului Radu Moga şi reprezintă bustul lui Crişan, în mărime de 2 ori naturală, turnat în bronz şi redat cu mult simţ artistic. Soclul este lucrat din peatră, proporţional cu sculptura. Pe soclu este aşezat un basso-relief, lucrat în bronz, reprezentând o scenă din răscoala revoluţionarului, o placă din marmoră conţine inscripţia referitor la viaţa eroului.

Bradul se pregăteşte pentru desvelirea acestui monument, care se va face cu tot fastul cuvenit învitându-se oficialităţile din Bucureşti şi din alte părţi, la o dată, ce se va anunţa la timp.

Pr. *V. T.*

*

Rătăcire sufletească. — Există şi o problemă a rătăcirii spirituale, care în aparenţă pare a fi justificată prin setea de spiritualitate.

Setea de spiritualitate este un fenomen propriu individului şi colectivităţii. Dacă cercetăm desfăşurarea acestui fenomen, ajungem să vedem, că a avut şi are momente de mai multă sau mai puţină intensitate.

Setea de spiritualitate se manifestă sub două aspecte: în sensul unui proces psihic ce trece prin filtrul momentelor vieţii psihologice până ajunge la justificarea lui raţională, adecă devine fapt *conştient*; sau, se manifestă în forma unui prisos de spontaneitate sentimentală, ce trece peste formele normale ale vieţii sufleteşti. Atmosfera acestei prisosinţe sentimentale acopere seninătatea funcţiunilor conştientului. Cel stăpânit de această atmosferă a pierdut frâna spiritului şi a pornit rasna, călcând formele în care spiritul devine conştient.

Aceasta e rătăcirea spirituală, şi corifeii săi sânt mulţi şi se ivesc mereu pe arena vieţii publice.

Omul e fântâna darurilor capabile de concentrări spirituale sub formă de idei şi idealuri, pe care le trăieşte. Mintea lui este vatra ce încălzeşte energiile creatoare ale vieţii. Dar, entuziasmul lui, născut din setea de a realiza veşnicia în rostul vremelniciei, trebue să fie canalizat, trebue disciplinat. Căci realizarea spiritului în forme superioare, până la îndumnezeire, nu se poate înfăptui decât incadrând setea de spiritualitate în normal şi real.

Viaţa omenească în mişcarea ei de devenire dela inconştient la conştient, spre o idee, spre un ideal, trebue să treacă prin cenzura formelor impuse de realitatea vieţii.

Una din aceste forme, indispensabile sufletului în efortul lui de înălţare spirituală, este respectarea *princìpiului autorităţii*, care înfrânează avântul exaltat al sentimentalismului. Cel ieşit de sub frâna principiului autorităţii, indiferent de ce categorie ar fi el, riscă să cadă în mania de a da interpretări cosmice eului, căzând într'o stare de vizionarism nedisciplinat şi egoist.

Exemplul cel mai desăvârşit în care s'a încarnat principiul autorităţii şi fără de care nu se poate satisface setea de spiritualitate, este Mântuitorul nostru Isus Hristos: «*N'am venit să stric legea, ci s'o împlinesc*». **Legea** era expresia voii lui Dumnezeu.

Mântuitorul nu a căutat să răscolească patimile din sufletul omenesc, sub impulsiunea acelui egoism luciferic de a-şi întemeia *o împărăţie aparte*. N'a înfiorat „Marea vieţii" omeneşti, ci a potolit-o. Nu a lăsat frână liberă răsvrătirilor sociale, ci li-a pus în faţă principiul autorităţii: «*Supuneţi-vă stăpâniilor*» şi al disciplinei «*Fiţi blânzi ca porumbeii*».

Hristos era viaţa, adevărul. Plenitudinea spiritualităţii ce reprezintă şi azi printr'o ierarhie a valorilor ce lucrează la zidirea unitară a vieţii, prin transfigurare spirituală. Eludarea acestei ierarhii, ce o găsim în toate formele de manifestare ale vieţii, înseamnă *rătăcire spirituală*.

Ce să mai spunem de entuziasmul smerit al sfinţilor apostoli şi de eroismul martirilor, cari renăscuţi în duhul lui Hristos au pornit să aşeze între laturile lumii, ca izvor de înoire sufletească, Trupul mistic al lui Hristos, — Biserica Lui, zidită pe ierarhia plenitudinei spirituale...

De atunci şi până azi, sub cupola autorităţii acestei biserici, viaţa omenească şi-a găsit puterea desăvârşirii. Din fântâna darurilor ei duhovniceşti s'au adăpat sufletele însetate de divin; din comoara adevărurilor ei revelate s'au înavuţit minţile cercetătoare de adevăr. Ea a fost, şi este, isvorul sublimelor inspiraţii, rezervorul energiilor creiatoare şi al eroismului, forţe prin care se cuceresc redutele mântuirii. Prin Hristos şi prin biserica Sa am luat cunoştinţa senzului vieţii, ajungând la o concepţie unitară despre lume şi viaţă. Ori care ar fi căutările setoşilor de spiritualitate în afară de Hristos şi de biserica Sa, sânt osândite să termine în — rătăcire spirituală.

...Din nefericire acest soi de rătăciţi se găsesc în toate domeniile de activitate ale vieţii omeneşti: în politică, literatură, artă...

...Când însă şi în plaiul duhovnicesc al bisericii apare fantoma câte unuia dintre aceştia, nu ştiu de ce mă umple de admiraţie figura marelui ierarh *Vasile cel Mare*, şi mă înfioară gândul lui *Iulian Apostatul*...

Pr. *C. Zoican*

Biserica şi şcoala de peste hotare

Intr'o şedinţă recentă a Camerei deputaţilor, dl *N. Batzaria* a întrebat ministerul de instrucţie, cu privire la situaţia, în care se găsesc bisericile şi şcoalele româneşti din Banatul *iugoslav* şi din *Macedonia* sârbească.

Dl deputat, afară de aceasta, solicită intervenirea guvernului român pentru şcoalele din *Albania*; aminteşte, în sfârşit, starea de jale, în care trăesc călugării români din Muntele *Athos*, şi cere să se dea românilor dela Sfântul Munte o mănăstire pe seama călugărilor noştri de acolo. —

Este cunoscută situaţia culturală şi socială a fraţilor români de peste hotare, expuşi cu deosebire în Ungaria şi Bulgaria, prigonirilor şi greu stânjeniţi în libertate, de care se bucură toti minoritarii din România.

Biserica şi şcoala românească sânt mereu lovite la vecinii noştri pomeniţi, în vreme ce statul român dă putinţa bisericilor şi şcoalelor minoritare din toată România să se înmulţească şi să se întărească. Ar fi vremea, ca în sfârşit să înceteze campania dusă în statele vecine împotriva aşezămintelor minoritare de acolo, împotriva bisericii şi şcoalei româneşti. Ceea ce continuă şi acum a se petrece acolo, trebue să mâhnească adânc orce suflet românesc. Stăpânirile noastre, — o cere opinia publică din ţară, — trebue să fie energice, interesându-se foarte de aproape de şcoala şi biserica românească de peste hotare de pretutindeni, şi luând neîntârziate măsuri de îndreptare.

Ingăduinţa şi îndelunga răbdare a guvernelor române se explică în străinătate cu *alt fel* de atribute, care nu pot să ne facă cinste.

Cu Iugoslavia avem o *convenţie* care, în ce priveşte şcoalele, intră în vigoare cu începere *dela 1 Martie 1935*. In curând va fi ratificată de parlament şi convenţia relativ la *biserici*, — „cu mici modificări", cum se anunţă.

Conform dispoziţiilor convenţiei şcolare, vor funcţiona şcoale româneşti în 39 localităţi din Iugoslavia cu peste 80 învăţători români din Iugoslavia, eventual, în lipsa lor, cu învăţători din România.

Ministrul şcoalelor din Iugoslavia, dl *Civici*, — dupăcum vestesc unii din franţuziţii noştri confraţi, — «*s'a sesizat*» de acest lucru şi a dat ordin în consecvenţă tuturor organelor de control şcolar din judeţele iugoslave cu locuitori români.

Aşteptăm să vedem şi faptele.

Primul Episcop român în America. *Sf. Sinod al Bisericii autocefale ortodoxe române a numit episcop pentru românii ortodocşi din America pe I. P. C. Sa Arhimandritul* **Policarp Moruşca,** *egumenul Sfintei mănăstiri H.-Bodrog.*

Dumnezeu să lumineze şi să ocrotească toţi paşii celui dintâi Episcop român din lumea nouă!

Bibliografie

Apă la moara învinşilor. Preotul *P. Chiricuţă* dă în traducere românească 5 predici despre Vechiul Testament, rostite de cardinalul Faulhaber de pe amvonul unei biserici din München. Am avut în mână predicile scrise în limba germană, cărora nu le-am dat însă aceeaş importanţă pe care le-o dau acum când le citesc în grai românesc, publicate sub îngrijirea unui preot ortodox. Titlul românesc al traducerii este: «*Iudaism, creştinism, germanism*» tradus şi adnotat de... Traducerea este bine adecvată textului german, dovadă că preotul Chiricuţă cunoaşte destul de bine limba germană. Adnotările anunţate pe copertă lipsesc (cu excepţia paginei 21), deşi ar fi fost foarte necesare şi ar fi trebuit să vie chiar c'o mulţime de note rectificătoare.

Orce contribuţie la scrisul teologic este binevenită, mai ales când lămureşte chestiuni cari sunt la ordinea zilei. Problema Vechiului Testament este actuală nu numai în Germania, ci peste tot unde, în lupta pentru înfrângerea spiritului marxist, este înglobat în mod inconştient şi Vechiul Testament. In scrisul românesc nu se află o cercetare mai amănunţită cu privire la acest subiect, iar majoritatea este în genere desorientată cu privire la problema V. T. Dovadă că în sesiunea din Mai 1928, cu prilejul alcătuirii programei analitice, maturul corp parlamentar, pradă desorientării, era cât p'acì să voteze excluderea din învăţământul secundar a Vechiului Testament. Probabil pentru a face lumină în această chestiune, preotul Chiricuţă traduce cele 5 predici papistaşe. Dar Sfinţia Sa mai mult a încâlcit problema. Dovadă sigură că nu e nici pe departe chemat a vorbi cu precădere în această privinţă, e faptul că traduce şi primeşte de bun tot ceea ce spune Faulhaber. Papistăşism, protestantism, ortodoxism, tot una e, căci pentru preotul Chiricuţă, cardinalul bavarez, a cărui biografie o face în 3 pagini, este „prinţ al bisericii", care „de pe amvonul catedralei din München strigă popoarelor". Iar părintele Chiricuţă a aprobat fără alegere tot ceeace a citit în predicile lui Mihail Faulhaber. Aşa, atribue liturghiei noastre părţi pe cari nu le are, se înglobează în turma lui Faulhaber şi zice: „pentru noi catolicii", „Cuvântul lui Faulhaber îmbracă tărie de cuvânt pro-

* FOIŞOARA *

Comemorarea lui Nicolae Cristea

[3] de prot. **Emilian Cioran**
preşedintele Reuniunii

Prin mai multe întruniri pregătitoare, la 30 April 1867, în temeiul statutelor aprobate de guvernul transilvan, se ţinù adunarea generală de constituire a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu", cea dintâi reuniune de acest fel în Ardeal şi pe întreg teritorul locuit de români, din *care şi prin care* s'au înfiinţat aproape în toate oraşele asemenea reuniuni, ca dintr'un grăunte de muştar, care a devenit un copac umbros sub care să se adăpostească mulţi meseriaşi români, aici şi pretutindenea. Cele mai multe reuniuni de meseriaşi s'au înfiinţat în judeţul Sibiu.

Statutele ne arată scopul: înaintarea în cultură, înaintarea în câştigarea cunoştinţelor reale, — iar ca mijloace se statoresc unele seri în săptămână în cari se adună să asculte propuneri privitoare la starea industriei din trecut şi prezent; la starea comerţului şi legătura cu agricultura; apoi pentru recrearea şi cultura spirituală să se facă lectură şi deprinderi în comput şi cântări. Discuţiunile politice şi confesionale sunt excluse.

Din aceste întruniri serale s'au desvoltat mai târziu şedinţele literare lunare atât de variate şi folositoare introduse de al doilea fondator al reuniunii: Victor Tordăşianu — iar corul condus la constituire de păr. D. Cunţanu este începutul corului mixt şi funebral care există până astăzi cu nenumăratele concerte, prestaţiuni şi producţiuni teatrale, atât de educative şi instructive pentru cultivarea meseriaşului român, având favorul deosebit de-a fi condus şi instruat de ani îndelungaţi de un dirijor tot dintre meseriaşi. Mai mult, dela sfinţirea catedralei până la răsboi, în vacanţă răspunsurile la sf. liturghie în Catedrala mitropolitană, le da corul meseriaşilor.

Cu cine, cu câţi a început fondatorul N. Cristea Reuniunea la 1867? Cu 2 măestri: 1 pantofar, 1 legător de cărţi şi, 28 sodali, dintre cari: 14 pantofari, 2 fauri, 4 tipografi, 1 măsar, 1 petrar, 2 zidari, 3 bărdaşi, 1 covrigar, 1 croitor, 1 pardositor, 1 lăcătuş. In total 30 meseriaşi, 2 patroni, şi 28 sodali, număr care a rămas acelaşi trei ani de zile. Spre orientare amintesc că 10 ani mai târziu, la 1877 Reuniunea avea 52 membri; la 1887, 84 membri; la 1897, 75 membri. Erau membri ordinari, conlucrători cari ţin conferinţe şi cetiri şi, membri onorari.

Preşedinte era N. Cristea, apoi vicepreşedinţe, notar, casier, controlor şi 4 membri in comitet. Aceasta era conducerea după statute.

Numărul membrilor nu era mare, nu putea fi prea mare, căci sodalii după cum aflau aplicare rămâneau în Sibiu sau se duceau în altă parte. De aci provine o fluctuaţie în şirul anilor, câteodată cu un număr foarte mic de membri la Reuniune. Cu toate aceste membrii aşezaţi în alte localităţi au rămas sprijinitori şi propagatorii ideii de-a se înfiinţa astfel de Reuniuni şi în alte centre neuitând niciodată Reuniunea de aici. Dacă tot începutul e greu — spune fericitul fondator şi preşedinte N. Cristea — trebue să zic: că începutul nostru, greutatea s'a început dela punerea în lucrare a Reuniunii, aşadară dela început.

Membrii Reuniunii, în cea mai mare parte oameni săraci, aveau să lupte cu multe neajunsuri, în special cu concurenţa. Nu erau în nici o privinţă egali cu membrii altor reuniuni similare, cari aveau zeci şi sute de ani dela înfiinţarea lor. Mai târziu au ajuns să fie invitaţi să colaboreze la serbări comune cu alte societăţi similare mai vechi din acest oraş, achitându-se cu onoare de rolul primit. Conducătorii şi membrii Reuniunii, au fost nevoiţi la început să «*spargă ţelina*». Compuşi din diferite elemente cu diferite temperamente şi educaţiuni, aplicaţi la ispite şi şoapte cari nu ţinteau închegarea şi cimentarea clasei de mijloc; trăind în sărăcie — despre care zice Cristea, că era o însuşire generală a membrilor fireşte, însuşire care devine şi a Reuniunii peste tot. Fără local propriu, pe lângă plătirea chiriei localului şi înzestrarea cu cele necesare, abia s'a putut provedea cu o mică bibliotecă. Când ne cugetăm că această Reuniune, având la început o sală în seminarul Andreian, mai în urmă odaie închiriată în strada Guşteriţii, Poschen, strada Avram Iancu, Mitropoliei, când nu puteau plăti chiria sau când proprietarul se enerva de cântecele româneşti ale corului, li se abzicea localul, iar bieţii meseriaşi cu scaunele într'o mână, cu corfa de cărţi în alta, îşi luau patul şi umblau mai departe.

De câteori preşedintele Cristea a fost nevoit se acopere din buzunarul său această chirie, căci el nu a jertfit numai timp în curs de 30 de ani luptând cu toate greutăţile începutului în împrejurările date, ci cu extraordinară răbdare împletită cu o *bunătate* caracteristică cu care a cucerit inimile meseriaşilor, toate înseninate de o neţărmurită dragoste faţă de fiii neamului său, în special faţă de dorinţa de-a vedea progresând clasa de mijloc — a jertfit sume enorme de câteori cerea trebuinţa.

Mai amintesc o împrejurare de ordin general care ne caracterisează: Individualişti prin fire, neobişnuiţi aproape nici astăzi a trăi prin societăţi colective în ordine şi disciplină, aplicând şi la urzirea acestei Reuniuni şi în general la felul de manifestare chiar în zilele noastre, *aplicând zic, adevărul* exprimat de un bătrân al nostru, care spunea, că tovărăşia a doi români are un singur cusur, că e cu unul prea mult, un trist adevăr, — *atunci*, putem să ne dăm seama de toate greutăţile preşedintelui Cristea cu înfiinţarea şi conducerea Reuniunii 30 de ani, în împrejurările cunoscute ale începutului şi ale trecutului!

C. preoţi să stea în fruntea mişcării

Oastea Domnului

fetic", „episcopul nu poate să tacă", zice „preotul nostru" (chiar când e vorba de cel catolic); consultă fără notă rectificătoare pe „sfântul Francisc d'Assisi", pe „cardinalul Manning" şi anunţă canonizarea „conaţionalului nostru, fratele Konrad von Altötting" alături de fericita „Irmengard, sf. Petru Canisius" etc.

La pag. 21 citim: „Biserica a pus şi asupra scrierilor Vechiului Testament mâna ei protectoare, a adunat toate cele patruzecişicinci (ortodocşii au primit *numai* 39 — nota trad.) cărţi ale V. T. la un loc..." Cum adecă? noi mai avem cărţi de primit pentru a completa numărul până la 45?!

Biserica, prin înţelepciunea cea de sus, a normat odată pentru totdeauna chestiunea numărului cărţilor V. T. şi în privinţa aceasta concepţia catolicilor apare ca o revizuire ulterioară. Ea este fără temei, cum zadarnic e şi regretul părintelui Chiricuţă «*că numai*» şi nu mai multe. Onoratul traducător, dacă şi-a propus a da publicităţii o traducere adnotată, trebuia să deosebească principalul de accesoriu, şi dumnezeescul de ceeace este strict omenesc.

Şi, ale cui false păreri le-a moştenit onoratul traducător, când scrie ca şi când ar spune un lucru adevărat: „Suevii, la fel Goţii de vest, erau arieni şi *în veacul al 6-lea* trecură *catolicism*»?!!

Perzistenţă în neascultare

Cititorii cunosc maniera părintească cu care I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae s'a raportat faţă de greşala şi neascultarea recentă a păr. Iosif Trifa. In termini blânzi, frumoşi, I. P. S. Sa şi redacţia foilor „Lumina Satelor" şi „Oastea Domnului" au îndemnat pe păr. Trifa să revină din eroare, dovedindu-i cu documente şi cu învăţătura Bisericii noastre că e în rătăcire. „*Cuvântul de învăţătură*" pe care i l-a adresat I. P. S. Sa e străbătut de o vibrantă grije părintească; atât prin expunerea documentată şi obiectivă, din care lipseşte orice termen jignitor pentru păr. Trifa, cât şi prin sentimentul de adâncă iubire ce-l străbate, e un apel călduros, pornit din adâncul sufletului, adresat păr. Trifa să iasă din starea de încăpăţânată şi ambiţioasă neascultare în care se află.

Dar Păr. Trifa nu vrea să asculte glasul iubirii părinteşti. Iubirea trezeşte în C. Sa năcaz şi ură. Răspunsul pe care l-a dat „*cuvântului de învăţătură*", prin foaia păr. Ouatu dela Bucureşti, „Ostaşul Domnului" (din 15 Febr.) e un monument de retorism demagogic, de trufie şi de ură nereţinută; o pledoare nedemnă, cu armele cele mai incalificabile, pentru dreptul exclusiv la tipografie.

N'avem de gând să polemizăm aci cu Păr. Trifa; remarcăm numai câteva inadvertenţe din articolul C. Sale:

Din 9 pagini de răspuns, intitulat retoric: „*Istoria unei jertfe*", 6 se ocupă cu drepturile C. Sale de-a poseda exclusiv tipografia.

Spune în câteva rânduri că-şi dă şi viaţa pentru ea. Şi n'admite nici un control din partea Bisericii, căci aceasta numai l-ar încurca pe băiatul C. Sale în exercitarea dreptului de moştenitor: „*Un control bădăran (!) şi jignitor, ar încurca numai lucrurile şi i-ar face băiatului meu zile amare pe întreaga viaţa lui. De aceea ţin ca la viaţa mea la zestrea tipografiei, în care am pus tot ce am avut. Orice atingere în punctul acesta mă răneşte*". S'au în alt loc: „Fiecare om are în viaţa lui un ideal: unul să-şi ridice o casă cât mai frumoasă, altul să-şi lărgească moşia, altul să-şi facă cele mai mari comodităţi de trai tihnit, etc. In anii din urmă am avut şi eu un *ideal evanghelic*. Să am *o tipografie proprie* s'o pun cu totul în slujba Domnului".

Autoritatea bisericească care n'a cerut decât dreptul la două părţi din zece, şi aceasta numai pentru a-i asigura acestei tipografii destinaţia religioasă, e împroşcată de păr. Trifa cu cele mai nesocotite injurii. Ii atribue pofta de a se îmbogăţi *personal* cu această tipografie. „Insă, celor din strada Mitropoliei le-a venit o poftă grozavă de a pune mâna pe această tipografie salvată". Nu-i aceasta demagogia cea mai iresponzabilă? Doar Consistorul nu-i o societate privată pe acţiuni, ca să împartă între persoanele compunătoare, averea Bisericii. Păr. Trifa atribue autorităţii bisericeşti poftele C. Sale. Gândului că de ce n'a pus şi Oastea Domnului ca proprietară a Tipografiei, căci astfel mai uşor i se garanta destinaţia religioasă, îi răspunde Păr. Trifa astfel: „Pe numele „Oastei" nu poate sta, şi nu poate sta pentrucă oastea nu este societate şi persoană juridică". Dar era aşa de greu să facă această formalitate, să înscrie „Oastea" ca personalitate juridică? Un om cinstit, care vrea să evite orice bănuială, aşa face. Nişte statute foarte largi, de câteva paragrafe formale, n'ar fi însemnat „omorârea Duhului".

Biserica este numită de Păr. Trifa „împărăţia iadului". Când I. P. S. Sa, ierarhul responsabil pentru tot ce se face în Biserică, se interesează de „Oastea Domnului" şi îndeamnă preoţii să stea în fruntea ei, Păr. Trifa strigă că se „oficializează" „Oastea Domnului", ca şi cum lucrarea ierarhului şi a preoţilor e o oficializare de care trebue să fugi.

Păr. Trifa vorbeşte patetic de prigoanele la cari e supus, deşi petrece frumos în cel mai luxos sanator, şi se compară cu ucenicii Domnului, cărora „li s'a întins cununa de spini şi au fost târâţi ca nişte făcători de rele în faţa „diregătorilor".

Toată chestia meschină cu tipografia Păr. Trifa o scaldă retoric în „lacrimi" şi „jertfă", deşi mai sunt şi au mai fost destui slujitori ai bisericii cari s'au îmbolnăvit fără ca să aibă putinţa să meargă pe la Davos, pe la Geoagiu şi să petreacă prin cele mai scumpe sanatorii, cheltuind sute de mii de lei la an. Care „apostol" a mai avut această posibilitate?

Ap. Pavel nu primea dela nimeni nici un ban, ca să nu vorbească lumea, ci împletea corturi ca să-şi câştige existenţa modestă.

Dar nu de tipografie se interesează organele conducătoare bisericeşti. La urma urmelor şi-o poate ţinea Păr. Trifa întreagă, dacă-i permite conştiinţa. E vorba de mişcarea religioasă „Oastea Domnului" pe care Păr. Trifa vrea s'o lege de tipografia *proprie*, scoţându-o de sub autoritatea Bisericii. Căci tipografia fără „Oaste" n'aduce venituri. Dar aci Biserica nu poate sta nepăsătoare.

Părinte Trifa! Ia seama că te cufundă pofta pentru bani. Aceasta te-a făcut şi acuma să te ridici în public contra ierarhiei şi contra Bisericii! Dumnezeu să te luminеze, ca să nu pieri!

INFORMAŢIUNI

Moartea memorandistului Francisc Hossu Longin. In Băseştii Sălajului a răposat în 13 l. c. fostul advocat şi luptător naţional Francisc Hossu Longin, în vârstă de 87 de ani. Membru în comitetul partidului naţional român înfiinţat la 1881, a fost în tot timpul unul dintre cei mai hotărâţi susţinători ai drepturilor poporului nostru ardelean. Venerabilul bătrân, apărător în marele proces al memorandului, dispare înconjurat de iubirea ţărănimii din nordul ţării şi de stima tuturor intelectualilor din Ardeal. Dumnezeu să-i primească sufletul între drepţii Săi!

† Ion Bianu, profesorul şi academicianul secretar perpetuu al Academiei Române, a încetat din viaţă, în etate de 79 de ani, în 13 l. c. în locuinţa sa din Calea Victoriei în Bucureşti. Cu moartea lui, înalta instituţie pierde pe unul dintre cei mai vechi şi cei mai activi membri ai săi. A desfăşurat o intensivă muncă în direcţia de cercetări de literatură veche şi istorică. Dintre publicaţiile sale s'au remarcat: Psaltirea lui Dosoftei (dela 1673), Psaltirea Scheiană (1482), şi marea colecţie — lucrată împreună cu Nerva Hodoş — a Bibliografiei româneşti vechi. A rămas totdeauna un pasionat culegător şi îngrijitor de vechi texte. Fie-i veşnică pomenirea!

† Ioan Rebega, director la banca „Albina", Sibiu, unul dintre cei mai valoroşi funcţionari ai institutului acestuia, după lungi suferinţe a încetat din viaţă în 10 Februar 1935, în etate de 56 ani. Prin stăruinţă şi modestie, prin munca sa cinstită şi prevenitoare, directorul Rebega s'a bucurat de multe simpatii în toate cercurile din Sibiu şi împrejurime. Rămăşiţele sale pământeşti s'au aşezat spre odihnă veşnică în 13 Februar în cimitirul central din Sibiu. Public numeros a asistat la slujba înmormântării, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae. Serviciul religios a fost săvârşit de P. C. protopop Emilian Cioran, înconjurat de un sobor de preoţi. In predica părintelui protopop, ca şi în cuvântările celorlalţi vorbitori rostite la acest trist prilej, s'au apreciat calităţile vrednicului bărbat. Odihnească cu drepţii!

Comemorare. Joi în 14 l. c. s'au împlinit 15 ani dela moartea lui *Victor Tordăşianu*. Din acest prilej comitetul „Reuniunii meseriaşilor rom. din Sibiu" a ţinut şedinţă de comemorare, reliefând meritele răposatului ca vrednic preşedinte şi bun îndrumător al Reuniunii timp de 24 ani. — In loc de cunună pieritoare pe mormânt, comitetul a hotărât să contribue cu 1000 Lei la fondul Victor Tordăşianu pentru ajutorarea ucenicilor dela meserii.

Preot romano-catolic condamnat. Pentru insulte rostite, împotriva statului şi poporului român, din partea preotului catolic maghiar *Héjja Albert*, într'o cârciumă din Odorhei, tribunalul din acel oraş l-a condamnat, înainte cu un an şi ceva, la două zile detenţiune şi amendă de *o mie* de lei. Atât curtea de apel, cât şi Casaţia, unde apelase acuzatul, au confirmat sentinţa tribunalului, — dată de alt fel cu indulgenţa, de care noi, românii, sub fostul regim maghiar n'am avut parte nici odată. — Mai amintim, ca notă de reţinut, că în procesul dela Odorhei împotriva preotului Héjja Albert, s'a invocat, drept *împrejurare atenuantă(!)* pentru inculpat, halul său de *ebrietate*, când vociferase în cârciumă împotriva românilor. Astfel de „atenuare" însă ar trebui considerată mai de grabă ca împrejurare *îngreunătoare*, în deosebi când e vorba de un intelectual, care mai e şi slujitor al altarului.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 17 Februar 1935, va predica părintele *Dragoş Octavian*.

Două conferinţe s'au ţinut, Duminеca trecută, în sala prefecturii judeţului Sibiu: Inainte de masă a vorbit, cu recunoscută competinţă, dl profesor *I. D. Ştefănescu*, despre Biserica noastră în viaţa neamului. Conferinţa, organizată de FOR-secţia Sibiu, şi onorată de prezenţa unui mare număr de ascultători, în frunte cu I. P. S. Mitropolit *Nicolae*, a tratat cu multă dragoste rolul bisericii ortodoxe în viaţa românească. Dl I. D. Ştefănescu, pe urmele deschizătorului de drumuri nouă care este profesorul N. Iorga, şi-a consacrat activitatea în deosebi cercetărilor arhitecturii religioase a bisericilor şi mănăstirilor ţării noastre. Şi la acest prilej, conferenţiarul a analizat caracteristicile arhitecturii şi picturilor din monumentele noastre bisericeşti, ale căror frescuri nu rămân cu nimic îndărătul altor vechi opere similare din Italia şi din orient. Dl Ştefănescu ni le a prezentat şi de astădată cu măestrie şi cu mare bogăţie de amănunt, trezind astfel interesul în sufletele ascultătorilor, cari vor putea aprecia după cuviinţă comorile artistice, aşa de puţin cunoscute. ale sfintelor noastre lăcaşuri de închinare. —

— După amiazi a vorbit dl *Dr. I. Popescu* despre N. Vaschide şi problema viselor. Conferinţa dlui doctor Popescu este a doua în ciclul pornit de gruparea intelectuală „Thesis" sub numele de „Energii creatoare ale neamului". Conferenţele ţinute vor alcătui broşuri, instructive şi interesante, publicate de gruparea amintită.

Conferenţiarul medic a scos la iveală activitatea ştiinţifică, pe terenul psihologiei experimentale, a regretatului Vaschide, mort în etate de 33 de ani. In legătură cu activitatea lui Vaschide, dl Popescu s'a ocupat cu problema viselor privite din punct de vedere al ştiinţei. Publicul l-a urmărit cu plăcere şi interes.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Horia, povestirea pătimirii lui, de *A. Nanu*, **Sibiu, 1935, Tip. Arhid. — O broşură de 24 p. Lei 5.**

Apărută întâi în numărul mai nou al *Vieţii Ilustrate*, s'a retipărit în broşura de faţă. Este o plăzmuire poetică, întocmită pe temei istoric şi scrisă cu însufleţire şi cu multă dragoste pentru poporul ţăran.

(2) 1—3

Concurs

In baza deciziunei Ven. Consiliu arhiepiscopesc, cu Nr. 936 Bis. din 1 Februar a. c., se publică concurs pentru întregirea parohiei din nou înfiinţate, de clasa I, din Braşov-Blumâna, protopopiatul Braşov, cu termen de 30 zile, dela publicarea în ziarul Telegraful Român.

Retribuţiunile împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Salarul dela Stat.

2. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească şi aprobate de autoritatea superioară bisericească, deocamdată pentru parohiile fără sesiune parohială.

3. Locuinţă parohială, pusă la dispoziţie de parohie.

Reflectanţii la acest post de paroh îşi vor înainta cererile lor, însoţite cu toate actele necesare, dovedind studiile şi serviciile de până acum, precum şi binecuvântarea de candidare în prealabil dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, oficiului protopopesc, Braşov, Piaţa Unirii 1, având a se prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare, la biserica-capelă, din strada Calea Victoriei, spre a servi şi predica, în scopul de a fi cunoscuţi de credincioşii din parohie.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Braşov.

Braşov, în 9 Februar 1935.

Dr. I. Blaga
protopop.

Nr. 62—1935 Prot. (1) 1—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. I Aninoasa, protopopiatul Jiu, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele acestui post sânt:

1. Salarul dela stat, conf. coalei B.

2. Locuinţă completă, cu avantagii la luminat şi încălzit.

3. Stola pentru serviciile de: Cuminecare a bolnavilor la locuinţă, botez, cununie şi înmormântare este răscumpărată cu o sumă fixă lunară, conform hotărârii consiliului parohial din 31 Iulie 1934, pentru angajaţii societăţii miniere „Petroşani"; pentru ceilalţi credincioşi stola este cea obişnuită în parohiile tractului Jiu.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, însoţite de actele prevăzute de lege, regulamentul şi ordinaţiunile în vigoare, în termenul indicat, oficiului protopopesc ortodox român Jiu, Petroşani, jud. Hunedoara, şi după ce vor esopera binecuvântare de candidare dela P. Ven. Consiliu arhiepiscopesc, cu prealabila aprobare a protopopului, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie pentru a slujì, cânta, predica şi a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Oficiul protopopesc ortodox român Jiu în înţelegere cu consiliul parohial.

Petroşani, 28 Ianuar 1935.

Ion Duma
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane